

ΑΝΑΜΟΡΦΩΣΙΣ

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ ΚΑΙ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
Γ. Ζ. ΔΗΜΑΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΦΥΛΑΚΩΝ ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΩΝ
ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΟΝ & ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΝ

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ ΚΑΙ ΣΥΝΤΑΚΤΗΣ
Γ. ΣΠ. ΜΑΚΡΗΣ

ΘΑΡΡΟΣ ΚΑΙ ΑΝΤΕΝΕΡΓΕΙΑ

ΕΙΝΑΙ αληθώς περίεργον και άπορίας άξιον πώς το ελληνικόν πνεύμα, το όποιον εν τω έξωτερικω πάντοτε πρωτεύει, και εν τω έμπορικω και εν τη βιομηχανία και εν τη καθόλου σταδιοδρομία, και το όποιον πρό της άπελευθερώσεως ταύτης της μικρής γωνίας, την όποιαν καλούμεν 'Ελληνικόν Έθνος, είχε κατορθώση θαύματα πανταχού—είναι περίεργον αληθώς, λέγομεν, και άπορίας άξιον πώς το δραστήριον και επιχειρηματικόν και ενεργητικόν τουτο πνεύμα, εντός του Έλευθέρου Βασιλείου φαίνεται όσονει διά δεσμών και κλοών περιοριζόμενον και ζητούν την χειραγωγή των Αρχών και των Κυβερνήσεων, χάνον δε το έφ' έαυτο θάρρος και την αυτενέργειαν.

Παρατηρήσατε τί συμβαίνει με τας σταφιδοπαραγωγούς χώρας. Επί μακρά έτη τώρα κτηματίαι και έμποροι ζητούσι των Αρχών και των Κυβερνήσεων τας ιδιαιτέρας μερίμνας διά ταύτας ή εκείνας τας δυσκόλους περιστάσεις, ατινες έπηλθον, και φαίνονται ότι έχασαν τρόπον τινά όλον το έφ' έαυτούς θάρρος και την αυτενέργειαν και μόνον από των Κυβερνητών την σύνεσιν αναμένουν.

Ό,τι δε συμβαίνει με τούς σταφιδοπαραγωγούς και σταφιδεμπόρους εν μεγάλω, το αυτό συμβαίνει εν σμικρῳ και εις πλείστας άλλας επιχειρήσεις έμπορικάς, βιομηχανικάς, γεωργικάς, ναυτιλιακάς, εντός του Έθνους.

Και αν θέλετε, προβαίνω ακόμη περαιτέρω: το αυτό συμβαίνει και με την Παιδείαν και με την Έκκλησίαν, το αυτό καθόλου και με την εν γενει αναμόρφωσιν του Έθνους.

Περιμένομεν τὰ πάντα από την πρωτοβουλίαν και την ενεργειαν των Αρχών και των Κυβερνήσεων εις τόπον ακριβώς, όπου τίποτε σχεδόν δεν έπρεπε να περιμένομεν έξ αυτών.

Τὰ Σχολεία μας είναι οίκτρά, των διδασκάλων μας πολλοί οίκτροτεροι, και ενῳ εις δήμος, μία κοινότης ήτο δυνατόν

δι' ιδιωτικής πρωτοβουλίας και ενεργείας να εργασθῆ και να δράσῃ και τὰ Σχολεία της να βελτιώσῃ και καλλιτέρευσιν μερικῶς εις τὰ της τοπικής παιδείας να επιφέρῃ, τούναντίον περιμένει τὰ πάντα από τόν επιθεωρητήν και τόν Υπουργόν της Παιδείας, και πολλάκις μάστιχα, δια κομματικούς λόγους, συνεργεί και όλως αντίθετος.

Επίσης και διά την Έκκλησίαν, αν υπήρχε ζήλος και θέλησις και ενεργεια, ήδύνατο και κατά τόπους έκαστος Αρχιερεύς μεγίστας να επιφέρῃ βελτιώσεις, και όλoi όμοῦ, ή οι πλείστοι, συνεργόμενοι εις Συνέδρια, ήδύνατο μεγάλα να κατορθώσωσιν υπέρ της καθόλου Έκκλησίας, την όποιαν κρίνουσιν, ως την κρίνομεν πάντες, εις όνειρευόμενας μόνον βελτιώσεις, χιλιάκις λεγθείσας και γραφείσας και συζητηθείσας, μηδέποτε δε έχρι τοῦδε πραγματοποιηθείσας.

Αλλά τί συμβαίνει; Έλλείπει από ημάς το θάρρος και ή αυτενέργεια. Ενῳ δέν πρέπει παρά μόνον εις έαυτούς και τόν Θεόν να έχομεν την πεποίθησιν, ήμεις Ισα-Ίσα λημονοῦμεν και τόν Θεόν και το έξ ημῶν αυτών, και ζητούμεν το άφ' έτέρων. Εκείνο το όποιον ή ενεργεία μας, ή εργατικότης μας, ή δράσις μας, ό ζήλος μας ήδύνατο να επιτελέσωσιν υπό την βοήθειαν και την εύλογίαν του Θεού, το παραμελοῦμεν, και έπειτα ζητούμεν την αναπλήρωσιν του παρ' άλλων. Δέν εσυμειθίσασμεν ούτε ως έμποροι, ούτε ως βιομηχανοί, ούτε ως γεωργοί, ούτε ως ναυτιλευόμενοι, ούτε ως έπιστήμονες, ούτε ως εργάται να λέγωμεν το μέγα τουτο ῥήμα: «Ο Θεός και αι χείρες μας», όπερ και θέλησιν και αυτοπεποίθησιν και ενεργητικότητα εμφάνει, και όπερ και τούς πατέρας μας έκασμε να προάγωνται γιγαντιαίως εις πάσας τας σταδιοδρομίας εν τη δουλεία, και πλείστους ακόμη και σήμερα εν τῳ έξωτερικῳ, ως και τινες εν τῳ έσωτερικῳ, προάγει σημαντικῶς.

Έθνη άλλα, ισχυρότερα και πλουσιότερα του ιδικοῦ μας, όπως ή Αγγλία και Γερμανία, κατώρθωσαν με την εμπνεύσαν τὰ έαυτών μέλη αυτενέργειαν και αυτοβουλίαν να ίδωσιν ἔργα γιγαντιαία όφει-

λόμενα εις την άμεσον ιδιωτικήν πρωτοβουλίαν, εις την όποιαν μόλις βραδύτατα έπληθον έπικουροί ή Αρχή. Αλλά εκεί έκαστος γνωρίζει, ότι ή ζωή είναι άγών και προσπαθει να μορφώσῃ έαυτόν όσον δυνατόν τελειότερον και εργατικώτερον, δια να δύναται να λέγῃ: «Ο Θεός και αι χείρες μου». Και αυτά δε τὰ βούλα του έλέους και της κοινής φιλανθρωπίας ἔργα, είναι, κατά το πλείστον, ιδιωτικής πρωτοβουλίας δημιουργήματα.

Παρ' ημῶν όμως και αν ή έγνωσμένη γενναιοδωρία και φιλανθρωπία πολλῶν αξίων τέκνων της Μεγάλης Ελλάδος, πλουτίσῃ το Έθνος δι' αγαθοεργῶν τινων Καταστημάτων, έρχεται κατόπιν ή άμερικανισία και ή άθλιότης και αντί να τὰ φέρῃ εις πρόσοδον, τὰ οδηγεί μάλλον εις όλεθρον, έκτός εαν τις ισχυρά πρωτοβουλία και πάλιν λάχῃ εις την διεύθυνσιν αυτών.

Η Συναλλαγή είναι εκείνη, ήτις μᾶς διέσφειρεν' αυτή, ήτις μᾶς έκασμε να μη έχομεν εις τόν Θεόν και εις έαυτούς πεποίθησιν' αυτή, ήτις μᾶς οδηγεί και άτομικῶς και εθνικῶς εις τόν όλεθρον. Αυτή εδημιούργησε θεοσθήρας και καπήλους του έθνους, λογακόπους και δημοκόπους, και αυτή μᾶς απέσυρεν εκ των πλουτοφόρων ἔργων δια να δημιουργήσῃ έσμόν μιθάρων υπαλληλίσκων. Αυτή εστέρησε το έθνος βραχιόνων εργαζομένων δραστηρίως και εδέσμευσε δεσμοῖς και κλοισίς το δραστήριον και επιχειρηματικόν και τολμηρόν άλλως ελληνικόν πνεύμα. Διότι, παρατηρήσατε, τόσον εν τη δουλεία, όσον και εν τῳ έξωτερικῳ, πάντοτε το ελληνικόν πνεύμα εδείχθη και δεικνυται ενεργητικόν και προοδευτικόν, καθ' όσον εκεί δέν έχει παρά μόνον εις έαυτό να στηριχθῆ και εις την βοήθειαν του Θεού να ελπίσῃ, μη άπατόμενον άλλως υπό των άπατηλῶν ελπίδων και των έτι άπατηλωτέρων υποσχέσεων της Συναλλαγῆς. Και τουτο συμβαίνει, επίσης δια το εμπόριον και την βιομηχανίαν και γεωργίαν και ναυτιλίαν τόσον, όσον και δια την Παιδείαν και Έκκλησίαν. Ενταῦθα όμως δολοφονεί και συμπνίγει τὰ πάντα ή μέγαιρα αυτή την όποιαν καλούμεν Συναλλαγήν.